

STICHTING STAMBOEK RONDE- EN PLATBODEMJACHTEN

JAARVERSLAG 1975

FOTO OMSLAG: BOEGSPRIET VAN DE „DAR POMORZA”
Foto: C. v. d. Meulen

STICHTING STAMBOEK RONDE EN PLATBODEMJACHTEN

BESCHERMVROUWE H. K. H. PRINSES BEATRIX

Verslag van de secretaris over 1975

Een wel heel bijzonder jaar, dit vierde lustrumjaar. Een jaar zo vol met gebeurtenissen en evenementen, die elkaar in belangrijkheid naar de kroon lijken te steken, dat het moeilijk is een keus te maken waarmee dit verslag te beginnen.

Voor de Stichting, en met name voor het door haar nagestreefde doel op langere termijn, is wellicht van de meeste betekenis de samenwerking die tot stand gekomen is met de Vereniging Botterbehoud en de Landelijke Vereniging tot Behoud van het Zeilend Bedrijfsvaartuig.

Gezamenlijk hebben de drie organisaties namelijk opgericht de Stichting Federatie Oud-Nederlandse Zeilschepen, die zich krachtens haar Ontwerp Statuten ten doel stelt „de bevordering van het behoud van het oud-Nederlandse zeilschip.”

Aan deze oprichting is uiteraard heel wat voorafgegaan. De Stichting zowel als ieder der beide genoemde verenigingen trachtte op eigen wijze aan de scheepseigenaren steun te verlenen bij het dikwijls zo kostbare onderhoud van de schepen. Daarbij bleek al spoedig dat subsidieverkrijging hoog in het vaandel van ons aller activiteiten stond en we als gevolg daarvan allen bij dezelfde instanties aanklopten.

Op initiatief van de directeur van het Zuiderzee Museum vond daarop overleg plaats om tot een coördinatie van deze activiteiten te komen.

Het nut daarvan bleek al heel snel en een meer blijvende vorm voor dit overleg werd wenselijk geacht. Vandaar de oprichting van de Federatie, die de zelfstandigheid en het eigen karakter der oprichtende organisaties onaangetast laat, maar gezamenlijk optreden naar buiten mogelijk maakt.

De Federatie streeft op dit ogenblik twee zaken na. Met het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk wordt overleg gepleegd om te komen tot een wijziging van de Monumentenwet waardoor ook onze oude schepen — onder bepaalde voorwaarden — als „monument” kunnen worden beschouwd en daardoor subsidiabel worden.

Dit is uiteraard een actie die een lange adem vraagt en waaromtrent nog heel wat overleg en discussie noodzakelijk zal zijn.

Vandaar een andere actie op — naar we hopen — heel korte termijn: bij het Prins Bernhard Fonds is een verzoek ingediend voor een belangrijke subsidie, eventueel over een aantal jaren te verdelen.

Mocht inderdaad een subsidie worden verleend, dan krijgt ieder der organisaties daarvan 1/3 te besteden naar eigen inzicht.

Wij geloven inderdaad dat deze samenwerking bijzonder gelukkig is en nuttig kan zijn voor het behoud van de schepen waaraan wij allen zo zeer ons hart hebben verpaid.

☆ ☆ ☆

De winterreünie in Rotterdam vond plaats in een voor ons wel uiterst moderne omgeving, waartegenover modern comfort, efficiency en meer dan voldoende ruimte stond.

De projectie van onze eigen film „Van Klik tot Kluiver” leed helaas aan onvoldoende scherpte, de film over de Skûtsjesilen — imponerend, geestig en „geestrijk” — was gelukkig een succes.

De gebruikelijke tafel met houtsnijwerk, blokken, boeken, foto's en Stichtingsartikelen had zoals steeds veel belangstelling.

Lemsteraken in perfecte frontlinie te Sneek

Foto: Dutilh

☆☆☆

„Ferne jongens ...”

Foto: Fries Dagblad

Het doel van de winterreünie, in een ongedwongen, gezellige sfeer het onderling contact en de uitwisseling van gegevens en informatie over onze schepen te bevorderen, werd volop bereikt.

☆ ☆ ☆

Het secretariaat van de Stichting was zoals steeds druk bezet met het verstrekken van de meest uiteenlopende informatie over bouw, tuigage en afwerking van gerestaureerde of nieuwgebouwde schepen.

Een groot aantal inschrijvingen, in totaal niet minder dan 86, werd verwerkt. In een paar gevallen werd een inschrijving geweigerd omdat een schip geoordeeld werd niet in voldoende mate aan de inschrijvingscriteria te voldoen.

Er blijken in Nederland heel wat modelbouwers te bestaan, die de tekeningen van de Stichting bestellen, teneinde verzekerd te zijn dat in ieder geval het uitgangspunt voor hun werk goed is. Het eindresultaat hangt uiteraard af van eigen bekwaamheid.

„Geertrui“ te Heusden

Foto: H. de Jong

Een minister als admiraal

Foto: H. de Jong

Toen echter een tekening van een botter werd gevraagd om in de vrije tijd een echte, levensgrote, originele botter te bouwen, hebben we ons wel afgevraagd: „zou dat lukken?” De besteller, een sinds z'n jonge jaren met houtbouw vertrouwd vakman, is echter vol vertrouwen dat het hem in een periode van twee jaar zal lukken.

☆ ☆ ☆

Op 9 en 10 mei werden in het prachtige stadje Heusden in het kader van het Monumentenjaar de gerestaureerde stadshaven geopend en de derde standaardmolen op de stadswallen in gebruik genomen.

De daarbij behorende handelingen werden verricht door resp. de Commissaris der Koningin en de Minister van C.R.M.; een en ander opgeluisterd door een vloot van 30 ronde en platbodemjachten.

Als admiraal van de vloot, aan boord van de hoogaars „Geertrui” kreeg de minister alle gelegenheid om met eigen ogen te zien wat wij met „varende monumenten” bedoelen.

Het was een bescheiden, maar zeer geslaagde manifestatie, waarbij alle kapiteins zich gelukkig prezen dat ze net voor een zware onweersbui weer binnen waren.

Tjotters doen het weer goed

Foto: Obbema

Van het Koninklijk Huis ontving de Stichting het vererende verzoek een zeiltocht te organiseren voor de buitenlandse gasten bij het huwelijk van Prinses Christina en de heer Jorge Guillermo.

Foto: Leeuwarder Courant

Daartoe verzamelden zich de Piet Hein, de Groene Draeck, een 8-tal ronde en platbodemjachten alsmede een tweetal escorterende motorjachten op 27 juni in de haven van Volendam.

Het plan was van Volendam naar Hoorn en terug te zeilen, maar de Noordelijke wind maakte zulks binnen het beschikbare tijdsbestek onmogelijk.

Dankzij veel improvisatietalent werd daarom de route — met alles wat daaraan vast zat — op het allerlaatste moment gewijzigd. Nu werd eerst van Volendam naar Monnickendam vóór de wind gekruist (! zóveel gijpmanoeuvres achter elkaar door een eskader in kiellinie is ook wel eens de moeite waard) en daarna met een ander deel van de gasten dezelfde route opgekruist terug naar Volendam.

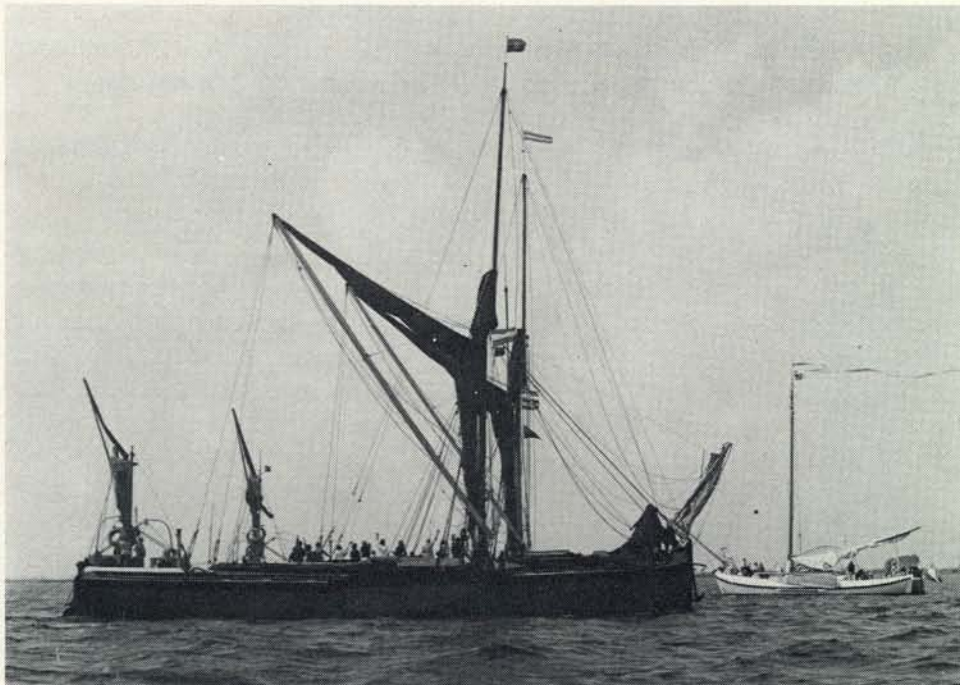
Gasten en bemanningen, beide geheel vreemd voor elkaar, hadden snel een voortreffelijk onderling contact en genoten van deze tocht in een zo bij uitstek Hollandse omgeving bij een eveneens typisch Hollandse weergegesteldheid.

Het charmante gebaar van de bruidegom om bij alle schepen langs te komen en de bemanningen de hand te drukken werd zeer op prijs gesteld.

☆ ☆ ☆

Drie weken later volgt dan de lustrumreünie in Friesland.

Lang was gepuzzeld over de vraag waar de reünie, gezien het te verwachten aantal schepen, te houden. De Oudegaster Brekken en het Slotermeer passeerden de revue, maar de keus viel tenslotte op het Sneekermeer.

Het zijn er twee, ditmaal te Sneek

Foto: Dutilh

Altijd is er wat te bespreken

Foto: Dutilh

Dat in de stad Sneek zelf geen ligplaats te vinden zou zijn voor alle deelnemers was vanaf het begin duidelijk.

Daarom werd besloten de gehele reünie te concentreren op en om het Kolmeersland, dat daartoe geheel voor de reünie werd gereserveerd.

Het was daar op het Sneekermeer een „imposant gebeuren” zoals een krant schreef. En de Friese kranten schreven heel wat over de reünie.

Imposant was het inderdaad. Een vloot van niet minder dan 240 schepen met daartussen onze beschermvrouwe aan boord van de Groene Draeck.

Het weer was uitstekend, het Friese land op zijn mooist en de stemming onder de deelnemers voortreffelijk.

Om nog eens dezelfde krant aan te halen: „Een kleurrijke en spectaculaire show van ongelijksoortige stukken varende antiek, een ceremoniële praalvertoning overgoten met een vleugje romantiek en heimwee naar het verleden... Er zijn allerlei omschrijvingen te bedenken voor een Admiraalzeilen van honderden ronde en platbodemjachten. Komt daarbij de aanwezigheid van een heuse Kroonprinses, haar gemaal en drie aanvallige prinsjes, plus de assistentie van elementen als zon, wind en water, dan nog moet men het een keer met eigen ogen gezien en meebeleefd hebben om te kunnen vaststellen, dat zoiets gerekend mag worden tot de klasse van indrukwekkende gebeurtenissen.”

Na zulks schone woorden zullen we geen droge uitweiding geven van wat er zoal gebeurde: de delegatie naar Sneek en de ontvangst ten stadhuisse, de drukte op het informatiebureau en de record-klandizie voor wimpels,

Voorzitter ad hoc v. Slooten, de heer en mevrouw Spits en „hun” prijs

Foto: Dutilh

☆ ☆ ☆

„De Groene Draeck” temidden van de vloot

Foto: Dutilh

T-shirts en wat dies meer zij, het admiraalzeilen, waarbij de anker-op manoeuvre de bekende moeilijkheden en vertragingen opleverde, de aanwakkerende wind, waarbij we voor het lapje recht op de Groene Draeck afstoven, het eskader, dat de Sybesloot met het Heeregat verwisselde, de volte in de tent bij de maaltijd en de enorme eetlust van ronde en platbodemezeilers, de activiteiten van de als altijd volijverige jeugdafdeling, de drukbezochte kerkdienst waar Ds. Matzer van Bloois voor het laatst voorging, het geslaagde hardzeilen met tot slot de als altijd geanimeerde prijsuitreiking.

Van ieder dezer onderwerpen was veel meer te zeggen, maar we beperken ons tot de maaltijd waar de twee traditionele wisselprijzen werden uitgereikt.

De W. H. de Vos-prijs werd uitgereikt aan de heer en mevrouw Spits-de Rook; omdat zij door de jaren heen een grote liefde en belangstelling hebben getoond voor het Ronde Jacht en de doelstellingen der Stichting, hetgeen uit het volgende moge blijken:

- „Nadat zij jaren er in gevaren hadden, schonken zij hun, op de Van „der Zee werf te Joure gebouwde tjotter „Wilhelmina” reeds voor het „ontstaan der Stichting, aan het Rijksmuseum Het Zuiderzeemuseum.
- „Het Fries Jacht „Roeland” werd meerdere jaren door hen bevaren en „gerestaureerd.

Zo hoort het

Foto: Duthil

- „Toen de Lemsteraak „Onrust”, gebouwd op de werf van De Boer te „Lemmer, door de familie De Vos te koop werd aangeboden, aarzelden „ze niet en stelden dit unieke schip, dat later model zou staan voor „De „Groene Draeck”, voor Nederland veilig. Sedertdien wordt dit schip in „uitstekende staat gehouden en wordt er intensief mee gevaren.

- „Toen de familie Voordewind, eigenaresse van het fraaie aakjacht uit „1868 „Dolphijn” iemand zocht, die dit schip waardig was, hebben zij „hun zorgen ook tot dit monument uitgestrekt en mede dankzij de „hulp van Jan Loopik, havenmeester te Heeg, tot een juweeltje van onze „vloot gemaakt.

- „De belangrijkste reden voor de toekenning is echter, dat in de vijftiger „jaren zij zich enorm veel moeite hebben gegeven om gegevens te „verzamelen voor verschillende stamboekbladen van ingeschreven „schepen. Hiervan getuigt een uitgebreide correspondentie in ons ar- „chief.
 „De heer Spits behoorde niet alleen tot de aanwezigen bij de oprich- „ting der Stichting op 8 oktober 1955 te Amsterdam, maar trad tot „1961 op als beheerder van het Stamboek en had zitting in ons bestuur.
 „Vooraf de werkzaamheden van het echtpaar Spits op dit terrein zijn „van fundamenteel belang voor een der belangrijkste doelstellingen der „Stichting.”

*De heer
en mevrouw
Strübing
met de
L.A.-beker*

Foto: Dutilh

De Lange Afstand-beker, die zo langzamerhand een internationaal karakter krijgt, werd ditmaal uitgereikt aan de heer K. G. Strübing uit Hamburg, die met zijn stalen hoogaars Emilia een trouw bezoeker is van onze reünies.

Er was ditmaal echter nog een bijzondere prijs en wel een vlaggestok — geschenk van Ds. Matzer van Bloois — gevormd door een kromgegroeide tak waarom zich een acaciarank had geslingerd.

Deze prijs werd uitgereikt aan de eigenaar van het kleinste deelnemende schip, de heer J. F. Wierda, varende in een Fries boatsje van 4.30 m lang.

*Ds Matzer van Bloois, J. F. Wierda,
de vlaggestok en het boatsje*

Foto's: Dutilh

Dat deze uitreiking in het Fries gebeurde met brede grijnzen en veel schoudergeklop spreekt vanzelf.

☆ ☆ ☆

Vervolgens — want dit jaar kòn het niet op — de manifestatie Sail Amsterdam 700. Daarover is al zoveel met zoveel superlatieven gesproken en gejuicht, dat er weinig aan kan worden toegevoegd.

Het was een formidabele vloot, die zich in Amsterdam had verzameld: 7 machtige vierkant getuigde windjammers, een 30-tal tall ships van de B-klasse, 250 ronde en platbodemjachten, 42 bidders en een 100-tal zeilende bedrijfsvaartuigen.

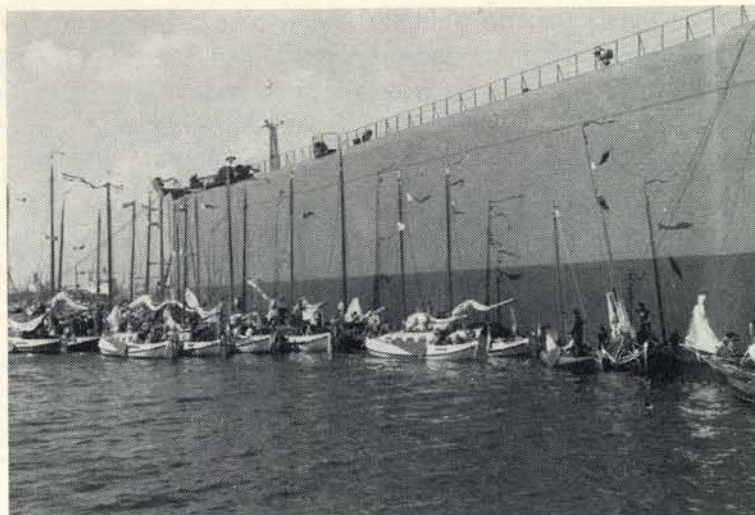
Dat het gelukt is met deze aantallen schepen precies datgene te doen dat op papier in vele voorbesprekingen uitgedokterd was, vormt een voorbeeld van bewonderenswaardige organisatie van het Comité „Sail Amsterdam 700.”

In het Oosterdok, bij het Marine Etablissement en Scheepvaartmuseum hadden de Stichtingsschepen een ideale en rustige ligplaats, met alle mogelijke faciliteiten direct bij de hand. Er was natuurlijk wel eens een klein rimpeltje, maar ach, hoe kan het anders bij een zo grote deelname.

Behalve rustig liggen mooi wezen verzorgde de Stichtingsvloot het spiegelgevecht op zaterdagavond en het Admiraalzeilen des zondagmiddags.

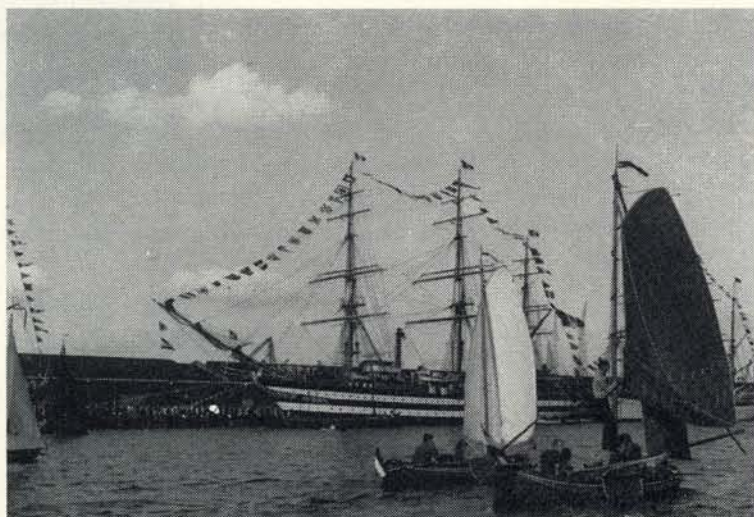
Bij het spiegelgevecht vormde zoals steeds weer het aan boord te ontsteken vuurwerk een probleem.

Enerzijds is veel lawaai, en groot lichteffect en rookontwikkeling gewenst, anderzijds is de ontwikkelde hitte en het gespetter een bezwaar en een gevaar. Wij zullen òf naar speciaal vuurwerk moeten zoeken òf naar speciale houders zodat schip, tuigage en schepelingen geen gevaar lopen. Beide oplossingen kosten echter geld.

Nietig tegen de kolossale tanker

Foto: Huitema

Nogmaals klein en groot

Foto: Huitema

Botters in frontlinie

Foto: Huitema

Het passeren van de beide bruggen tussen Oosterdok en IJ ging zowel op zaterdagavond als zondagmiddag vlot. Al leek zondag de zaak een ogenblik volkomen in de war te lopen toen de ene helft van de Spoorbrug eerst niet omhoog wilde. Het mankement was snel verholpen en daarna bleef de brug langer openstaan dan de Stichting ooit zelfs maar had durven hopen.

En de treinenloop is geen moment verstoord. Blijkbaar hadden ze bij de Spoorwegen een zekere reserve genomen . . .

De opstelling van de 34 aan het Admiraalzeilen deelnemende eskaders lukte redelijk aan weerskanten van een golfbreker en langzij en kolossale tanker. Er was iets te weinig ruimte afgezet waardoor een paar eskaders moesten ankeren.

Deze hele vloot daarna met een rustige achterlijke wind in frontlinie statig te zien voorbijvaren bood opnieuw een imposant schouwspel.

De „Admiraal”, H. K. H. Prinses Margriet, en haar echtgenoot schreven een paar dagen later in een persoonlijke brief aan onze voorzitter dan ook:

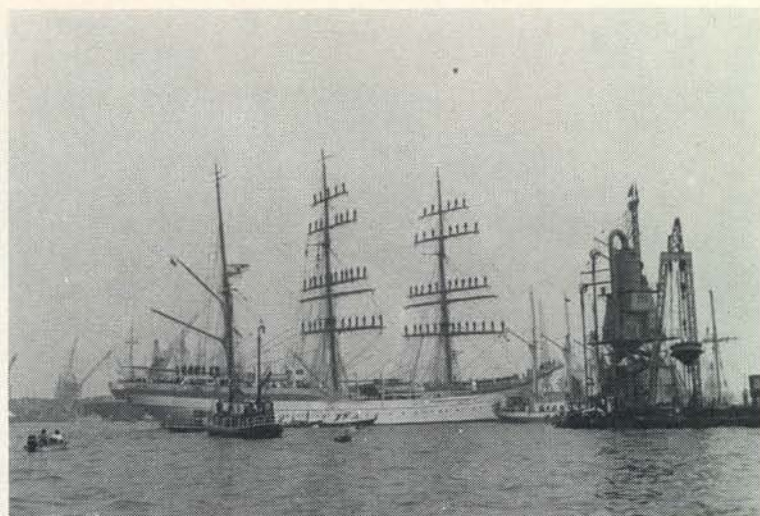
„Zeer Geachte Heer Waller,
Met bijzonder veel genoegen hebben wij afgelopen zondag gekeken naar het Admiraalzeilen ter gelegenheid van „Sail Amsterdam 700”. Graag spreken wij onze grote waardering uit voor de voortreffelijke wijze waarop de eskaders aan de „Piet Hein” zijn voorbij gevaren.
Wilt U onze hartelijke dank hiervoor overbrengen aan alle eskader-Commandanten en Opvarenden die hieraan hebben deelgenomen.

Hartelijke groeten
(w.g.) Margriet
Pieter van Vollenhoven

„De Groene Draeck” te Amsterdam

Foto: Boertjens

Imposant

's Lands zeemagazijn

Foto's: Huitema

Händel's „Watermusic”, gespeeld a/b „Spinaway C”

Foto: C. v. d. Meulen

Overdracht van de Pilgrimfathers-vlag

Foto: Boertjens

Juist omdat een goede uitvoering van de manoeuvres bij het Admiraalzeilen zo belangrijk is, voor het schouwspel als geheel is het Bestuur van plan daaromtrent overleg te plegen met al diegenen die bij de verschillende evenementen als eskader-commandant hebben gefungeerd.

Wij menen namelijk dat er twee hoofdproblemen zijn, te weten het snel en goed formeren van de vloot bij het begin van het Admiraalzeilen en daarna het handhaven van de juiste onderlinge afstand tijdens de manoeuvres.

In beide gevallen dient de eskader-commandant leiding te geven en zich verantwoordelijk te voelen voor de juiste manoeuvres van zijn eskader. Omdat het aantal deelnemende schepen steeds groter wordt is een duidelijke discipline een vereiste.

Na Sneek en Amsterdam hebben wij van een paar deelnemers al enkele suggesties ontvangen. Daarvoor staan wij gaarne open.

Inmiddels had zaterdagmiddags te Amsterdam in het Oosterdok de overdracht van de Pilgrimfathers-vlag plaats gevonden. Ook ditmaal zeer plechtig en formeel. Na toespraken die er nogmaals aan herinnerden hoezeer de tocht in 1970 van Leiden naar Delfshaven voortleeft bij de deelnemers, ging deze bijzondere vlag met het even merkwaardige kistje over van de tjalk „De Lachende Leeuw” naar de boeier „Njord”.

De „Dankbaarheid“ in de takels

Foto: de Waal Archifoto b.v.

Hèt kistje

Foto: Boertjens

Ongeveer tezeldertijd werden van een aantal schepen door middel van een speciale terrestrische fotogrammetrische methode, en met behulp van een sterke bok, vorm, lijnen en uiterlijk vastgelegd.

Twee dagen na het Admiraalzeilen vertrokken de grote zeilschepen weer. De machtige square-riggers voor IJmuiden onder vol zeil te zien was een grootse aanblik. Twee van onze grootste tjalken die ze mee uitgeleide deden leken nietige notedopjes en schenen bijna stil te liggen toen de „Gorch Fock”, „Dar Pomorza”, „Mircea” en hoe ze verder heten mogen, eenmaal alle zeilen hadden bijstaan.

Amsterdam Sail 700, werkelijk een onvergetelijke gebeurtenis, die naar wij hopen over een jaar of vijf zal kunnen worden herhaald.

☆ ☆ ☆

Het „Geschenk van Pomorza”

Foto: C. v. d. Meuler